

บทที่ 3

กฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดของต่างประเทศและของประเทศไทย

การป้องกันเป็นมาตรการที่ใช้สำหรับผู้ที่อาจจะเกิดเป็นปัญหาในอนาคต แต่ยังไม่ได้เป็นปัญหาในปัจจุบัน แตกต่างจากการรักษาซึ่งเป็นมาตรการสำหรับผู้ที่ติดยาแล้ว โดยที่การบำบัดรักษาทำได้ลำบากและได้ผลไม่คืบคั้น การป้องกันจึงเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุด สาเหตุของปัญหา ยาเสพติดแตกต่างกันในสังคมหรือชุมชนต่าง ๆ การป้องกันที่เหมาะสมจึงย่อมต้องแตกต่างกันไปด้วย นอกจากนี้กลุ่มบุคคลเป้าหมายของมาตรการป้องกัน ย่อมมีสภาพด้านบุคลิกภาพและสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องเลือกมาตรการป้องกันที่เหมาะสม มาตรการบางอย่างที่เหมาะสมกับคนกลุ่มหนึ่ง อาจกลายเป็นโทษสำหรับคนกลุ่มอื่นได้ ยังไม่มีมาตรการใดอย่างเดียวกันใช้ได้ผลกับคนทุกกลุ่มทั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหานั้น ยังไม่หมดไป เนื่องจากการที่ผู้ทำการค้า ยาเสพติดกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมีการสร้างเครือข่าย สร้างอิทธิพลป้องกันตนเอง หรือหมุนเวียนอยู่ในวงจรการค้ายาเสพติดหรือธุรกิจผิดกฎหมายต่อเนื่อง สร้างความเดือดร้อนเสียหายและสร้างปัญหาคนไทย ตลอดจนเศรษฐกิจของประเทศชาติ การปราบปรามทำลายเครือข่ายการผลิต การค้า นายทุน หรือผู้มีอิทธิพลในกระบวนการค้ายาเสพติดในช่วงที่ผ่านมาได้ใช้วิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย เช่น หาตัวผู้กระทำความผิดทุกพื้นที่ ปิดล้อม ตรวจค้น จับกุม ซึ่งสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี กระบวนการผลิตการค้ายาเสพติดมีความเข้มแข็งสามารถขยายเครือข่ายสร้างความเดือดร้อนเสียหายแก่สังคมและประเทศชาติหนักขึ้น จากยากที่จะปราบปรามได้ ดังนั้นจึงมีการนำมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกัน และปราบปรามการลักลอบผลิตนำเข้า ขนย้าย หรือจำหน่ายจ่ายแจกยาเสพติด ย่อมมีความสำคัญในการทำให้ยาหายากขึ้น โอกาสที่คนจะไปติดยาจะได้น้อยลงโดยที่ความพยายามที่จะให้มีคนติดยา เพื่อให้มีความต้องการและตลาดสำหรับยาเสพติดชนิดหนึ่ง ๆ นั้นมีส่วนในการทำการระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาร้ายแรง กว้างขวางขึ้นได้ และกระบวนการค้ายาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่มีระบบอิทธิพลและเงินทุนมาก ทั้งในระดับภายในประเทศและระหว่างประเทศ มาตรการในการปราบปรามจึงทำได้ยาก และประสบปัญหา มากเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามอาจถูกบงการร้าย และได้รับอันตรายได้ หรืออาจถูกอิทธิพลทางการเงินหรืออื่น ๆ ทำให้เกิดการทุจริตประทุติมิชอบขึ้นได้ ระบบงานและเทคนิควิธีการในการรักษากฎหมายก็มีความสำคัญ สำหรับยาเสพติดให้โทษที่กฎหมายห้ามการผลิตนำเข้า และจำหน่าย

โดยเด็ดขาดนั้น ดำรวจ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตามกฎหมาย ส่วนวัตถุประสงค์ต่อจิตประสาท และยาเสพติดที่ยังใช้เป็นยา รักษาโรคนั้นการควบคุมเป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุขสำหรับประเทศไทยนั้นแนวทางหรือมาตรการที่นำมาใช้ในการป้องกันยาเสพติด ได้แก่

1. การสร้างกฎหมายที่เหมาะสม

ยาที่ก่อให้เกิดปัญหาร้ายแรง หรือมีศักยภาพที่จะก่อปัญหา เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน และกัญชา ควรมีกฎหมายห้ามการผลิต การนำเข้าในอาณาจักรและการขาย โดยมีบทบาทของโทษที่รุนแรงพอที่จะทำให้ผู้ที่ประสงค์จะลักลอบก๊ว และไม่กล้าเสี่ยงแม้ว่าจะมีทางได้กำไรมากก็ตาม ในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติยาเสพติด พ.ศ.2522 ซึ่งกำหนดโทษผู้ละเมิดไว้แรงมาก

2. มาตรการรักษากฎหมาย

การป้องกัน และปราบปรามการลักลอบผลิต นำเข้า ขนย้าย หรือจำหน่ายจ่ายแจกยาเสพติด ย่อมมีความสำคัญในการทำให้ยาหายากขึ้น โอกาสที่คนจะไปติดยาจะได้น้อยลง

3. มาตรการด้านเจตคติ และค่านิยมของสังคม

ปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาของชุมชน และสังคม เจตคติและค่านิยมในสังคมนั้น ๆ มีส่วนเป็นอย่างมากในการห้ามหรือยอมให้เกิดปัญหาขึ้น ในชุมชนบางแห่งที่ต่อต้านยาเสพติด โอกาสที่จะเกิดปัญหาย่อมมีน้อยกว่าชุมชนที่มีทัศนคติยอมรับการติดยา โดยไม่ถือว่าร้ายแรงนัก

4. มาตรการทางการศึกษา

โดยที่การติดยาเสพติด ขึ้นอยู่กับภูมิคุ้มกันที่มีในบุคคลที่อาจเป็นปัญหา การให้การศึกษาย่อมเป็นการสร้างความรู้ บุคลิกภาพ เจตคติ และค่านิยมที่ดี อันประกอบเป็นภูมิคุ้มกันต่อต้านการติดยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักเรียนและเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ที่ล่อแหลมต่อปัญหา ยาเสพติด

5. มาตรการทางชุมชน

โดยที่ปัญหา ยาเสพติดมีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพแวดล้อมในชุมชน มาตรการที่มุ่งแก้ปัญหาคือเป็นสาเหตุในชุมชนจึงเป็นการแก้ที่ตรงเป้า อาจจำเป็นต้องพิจารณาศึกษาในแต่ละชุมชน หรือสภาพของชุมชนถึงปัจจัยที่เป็นปัญหาในชุมชนนั้น ๆ

6. มาตรการในการป้องกันการระบาดของ การติดยา

ผู้ที่ติดยาเสพติด มีส่วนสำคัญในการชักนำให้ผู้อื่นไปติดด้วย การขจัดไม่ให้มีผู้ติดยาหรือให้ลดจำนวนลงจะช่วยลดการแพร่ระบาดได้ การป้องกันจึงควรมุ่งที่การหาผู้ที่ติดยาให้ได้โดยเร็วที่สุดและทำการรักษาให้ได้ผลเสียโดยเร็ว ส่วนผู้ที่ติดยาจนกลายเป็นปัญหาสังคม และเป็นตัวการให้เกิดการแพร่ระบาดไปสู่ผู้อื่น ก็น่าจะได้แยกออกไปจากสังคม

มาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของต่างประเทศ

1. มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดของประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์มีลักษณะของประเทศเป็นศูนย์กลางด้านการค้าของภูมิภาคและของโลกจึงทำให้สิงคโปร์กลายเป็นศูนย์กลางของผู้ค้ายาเสพติดระหว่างประเทศไปได้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกเหนือจากการค้ายาเสพติดระหว่างทวีปที่ผิดกฎหมายแล้ว สิงคโปร์ยังเป็นศูนย์จำหน่ายยาเสพติดที่สำคัญสำหรับอินโดนีเซียและบางส่วนของแหลมมลายูกลุ่มยาเสพติดระหว่างประเทศ ได้ใช้สิงคโปร์เป็นสำนักงานใหญ่ในภูมิภาคนี้ ทำให้รัฐบาลประสบความสำเร็จอย่างมากในอันที่จะลดการติดยาเสพติดภายในประเทศหรือลดจำนวนยาเสพติดที่จะส่งจำหน่ายต่อที่อื่น ดังนั้นรัฐบาลจึงเปลี่ยนยุทธวิธีและหันไปกวาดล้างกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด หลังจากนั้นผู้ลักลอบค้ายาเสพติดก็เลี้ยวจากสิงคโปร์และมุ่งมาที่กรุงเทพฯแทน งานในด้านการปราบปรามยาเสพติดของสิงคโปร์แต่เดิมอยู่ในความรับของกรมศุลกากร และโอนไปให้กับสำนักงานยาเสพติดกลางที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและในขณะที่การลักลอบค้ายาเสพติดระหว่างประเทศไม่ได้ใช้สิงคโปร์เป็นศูนย์กลาง แต่การแพร่เข้ามาของยาเสพติดชนิดร้ายแรงเพื่อการเสพในประเทศสิงคโปร์กลับเพิ่มมากขึ้น

กฎหมายการใช้นยาในทางที่ผิด พ.ศ.2516 ได้ควบคุมยาบางชนิดและกำหนดโทษของการเสพ การครอบครอง และการค้าที่ควบคุม เมื่อสถานการณ์เลวร้ายลง มีการแก้ไขกฎหมายการใช้นยาในทางที่ผิด พ.ศ.2518 โดยกำหนดโทษประหารชีวิตสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องได้ว่า

1) คำ สั่งเข้า ส่งออก เฮโรอีนบริสุทธิ์จำนวนมากกว่า 15 กรัม หรือมอร์ฟีน บริสุทธิ์จำนวนมากกว่า 30 กรัม หรือ

2) ผลิตเฮโรอีนหรือมอร์ฟีน

กฎหมายการใช้นยาในทางที่ผิดยังให้อำนาจผู้อำนวยการสำนักงานยาเสพติดกลางในการตั้งบุคคลใดก็ตามที่พบว่าเป็นผู้ติดยาเสพติด (หรือตรวจพบร่องรอยของการใช้นยาที่ควบคุมในปีสภาวะ) เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพภาคบังคับในสถานพยาบาลที่ได้รับความเห็นชอบแล้ว กฎหมายต่อมาได้กำหนดให้มีการสอดส่องดูแลผู้เคยติดยาเสพติดที่ได้รับการปล่อยตัว โดยมีเจ้าหน้าที่ดูแลให้คำแนะนำ และมีการตรวจสอบปีสภาวะของผู้ที่อยู่ในความดูแลที่สถานีตำรวจประจำท้องถิ่นทุก ๆ 5 วัน ภายใต้กฎหมายนี้ ผู้ที่ต้องโทษเป็นครั้งที่สองจะถูกจำคุกไม่ต่ำกว่า 3 ปี เดิมสิงคโปร์มีแผนการปราบปรามยาเสพติดที่มีชื่อว่า “Operation ferret” (แผนปฏิบัติการเฟอร์เรท) โดยมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นคือจับกุมผู้ใช้นยาเฮโรอีนให้รวดเร็ว มีการควบคุมตัวและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีผลดีพอที่จะหยุดการเพิ่มจำนวนของผู้ติดเฮโรอีน โดยได้หน่วยปราบปรามยาเสพติด

จากสำนักงานยาเสพติดกลาง ตำรวจและองค์กรอื่น ๆ และตำรวจพิเศษจะปฏิบัติงานร่วมกัน และจากการประเมินผลขั้นต้น โครงการนี้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ในการลดอุปสงค์ยาเสพติดลง ภายในปีแรกการประมาณของรัฐบาลสิงคโปร์ได้ยืนยันว่าอัตราส่วนของผู้ใช้เฮโรอีนรายใหม่ต่อผู้ใช้เฮโรอีนรายเก่าลดลง การตรวจจับผู้ค้ายาเสพติดทั้งรายใหญ่และรายย่อยลดลงอย่างรวดเร็วนี้ สามารถทำลายข่ายงานจำหน่ายยาเสพติดในสิงคโปร์ลงได้ทำให้สิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการกำจัดกลุ่มยาเสพติดสำคัญ ๆ เพื่อเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตราที่จุดเข้าประเทศโดยเฉพาะ บริเวณทางที่เชื่อมสิงคโปร์กับมาเลเซียได้มีการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของโครงการสุนัขยาเสพติดให้สูงขึ้น

หน่วยงานที่หน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดของประเทศสิงคโปร์มี 3 หน่วย คือ

1) สำนักงานยาเสพติดกลาง (Central narcotic bureau-CBN) ก่อตั้งขึ้นในเดือน พฤศจิกายน ค.ศ.1971

2) กรมตำรวจสิงคโปร์ มีหน้าที่ในการสืบสวนและจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย รวมทั้งผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด

3) กรมศุลกากรและสรรพากร มีหน้าที่ในการป้องกันมิให้มีการลักลอบนำยาเสพติดเข้ามาในประเทศ

หน่วยงานสำคัญของประเทศสิงคโปร์ที่มีหน้าที่หลักในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดคือ (Central narcotic bureau-CBN) ซึ่งเป็นหน่วยงานสนับสนุนของกระทรวงมหาดไทยในการรักษาระเบียบและกฎหมายของชาติ ความปลอดภัยของพลเมือง และการป้องกันสังคม ซึ่ง CBN มีบทบาทสำคัญในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในประเทศสิงคโปร์ ดังนั้น

1) บังคับใช้กฎหมายต่อผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด

2) เป็นผู้นำและประสานงานในการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยของยาเสพติด เพื่อเป็นการป้องกัน

3) ให้ความช่วยเหลือและเป็นศูนย์รวมในการร่วมมือเพื่อทำให้ปัญหาเสพติดหมดไป

4) แนะนำบทบัญญัติของกฎหมายใหม่ ๆ และมาตรการอื่น ๆ

CBN จัดตั้งในปี ค.ศ. 1971 เพื่อเป็นการตอบรับกับปัญหาเสพติดของสิงคโปร์ที่มีความรุนแรงมากในขณะนั้น เนื่องจากปัญหาเสพติดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงของสิงคโปร์ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1961-1969 และได้ปรากฏว่ามีผู้ติดยาเสพติดประเภทใหม่ คือ กัญชา และ MK Pills ซึ่งรัฐบาลสิงคโปร์ในขณะนั้นมีความกังวลต่อปัญหานี้เป็นอย่างมากก่อนที่จะจัดตั้ง CBN ขึ้นนั้น มีหน่วยงานหนึ่ง คือ CID (Central investigation department) ซึ่งในช่วงนั้นเป็น

หน่วยงานรับผิดชอบในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาของยาเสพติด โดยเป็นเพียงหน่วยงานเดียวที่มีหน้าที่ในการต่อสู้กับปัญหาเสพติด แต่เนื่องจากจำนวนผู้เสพยาเสพติดที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้รัฐบาลสิงคโปร์ตระหนักว่าควรที่จะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อทำให้เกิดความมั่นใจว่าปัญหาเสพติดจะไม่เพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นการคุกคามต่อความปลอดภัยและความมั่นคงของประเทศสิงคโปร์

1.1 ภาระหน้าที่ของสำนักงานยาเสพติดกลาง (CBN)

ภาระหน้าที่ของ CBN คือ การทำให้ประเทศสิงคโปร์ปลอดภัยจากทั้งการใช้ยาเสพติดและสารเสพติด ซึ่งหน้าที่หนึ่งนอกเหนือจากการเป็นหน่วยงานในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดโดยการจับกุมและดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งหมดแล้ว CBN ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการให้ความปรึกษาแก่ผู้เสพยาเสพติดหลังจากผู้เสพยาเหล่านี้ได้รับการปล่อยตัวจากสถานบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพของผู้ติดยาเสพติด กฎหมายกำหนดให้ผู้ติดยาเสพติดต้องรายงานผลการตรวจปัสสาวะต่อ CBN ในช่วงระยะเวลา 2 ปี เพื่อเป็นการยับยั้งไม่ให้ผู้ติดยาเสพติดเหล่านี้กลับไปติดยาเสพติดอีก ช่วง เวลาที่ผ่านมา CBN มีบทบาทเป็นผู้นำในการวางแผนและนำโครงการให้ความรู้ในการป้องกันยาเสพติดมาใช้ รวมทั้งให้ความร่วมมือ และผลสำเร็จเพื่อทำให้ปัญหาเสพติดหมดไป นอกจากนี้ CBN ก็มีหน้าที่ในการตรวจตราและสืบสวนถึงการนำเข้าสารตั้งต้นเพื่อนำมาผลิตยาเสพติด ปัญหาเสพติดในประเทศสิงคโปร์ในปัจจุบันนี้อยู่ในสภาวะที่สามารถควบคุมได้ และปัญหามีความคงที่เนื่องจากการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดทำให้จำนวนการจับกุมผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมีความลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี ค.ศ.1994 กฎหมายยาเสพติดที่สำคัญของสิงคโปร์คือ Misuse drugs Act 1973 ซึ่งกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงแก่ผู้ที่ลักลอบค้ายาเสพติด คือ ถ้าบุคคลใดมีเฮโรอีนไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายเกิน 2 กรัม หรือมีมอร์ฟีนไว้ในความครอบครองเกิน 3 กรัม จะได้รับโทษประหารชีวิต นอกจากนี้สิงคโปร์ยังมีกฎหมาย Criminal law Act ซึ่งมีมาตรการควบคุมบุคคลผู้เป็นตัวการ โดยไม่ต้องผ่านการพิจารณาของศาล คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วยความเห็นชอบของอัยการ มีอำนาจสั่งควบคุมนายทุนหรือตัวการตัวการค้ายาเสพติดไว้ไม่เกิน 2 ปี และประธานาธิบดีมีอำนาจที่จะขยายระยะเวลาการควบคุมได้อีกครั้งละไม่เกิน 1 ปี ผลจากการใช้มาตรการดังกล่าวนี้ ทำให้ทางการสามารถจับกุมหัวหน้าขบวนการค้ายาเสพติดได้เป็นจำนวนมากซึ่งผลทำให้การลักลอบค้ายาเสพติดมีจำนวนลดลง กฎหมายของสิงคโปร์ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดมีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการทั้งหลาย อย่างเช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามที่บัญญัติไว้ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่เกี่ยวกับการสืบสวนในคดีความผิดที่สามารถจับได้ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดของสิงคโปร์จึงมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีอำนาจใน

การตรวจค้น จับกุม เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานแห่งคดีและ เสนอรายงานการสืบสวนนั้นแก่พนักงานอัยการ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการดำเนินคดีอาญาของประเทศสิงคโปร์ตามที่บัญญัติไว้ใน Missuse of drugs Act (Chapter 185) Section 32 คือ ในคดีใดก็ตามที่เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายฉบับนี้ เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน (Officer of the bureau) จะมีอำนาจหน้าที่เพื่อดำเนินการทั้งหลายอย่างเช่นเจ้าหน้าที่ตำรวจตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดที่สามารถจับได้

1.2 อำนาจหน้าที่เจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด

1.2.1 ดำเนินการเพื่อให้เกิดการจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมายยาเสพติด

1.2.2 ตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลข่าวสารและพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด

1.2.3 ปฏิบัติพรางตัวเพื่อต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด

1.2.4 ทำสำนวนการสอบสวน (IPS) เพื่อการฟ้องคดียาเสพติดต่อศาล

1.2.5 เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ให้แก่เยาวชนและองค์กรต่าง ๆ

1.2.6 รายงานการสอบสวนทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic IPS) เพื่อปรับปรุงระบบข้อมูลคดีของ CNB ให้ทันสมัย และมีอำนาจตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้ยาในทางที่ผิด (ประเทศสิงคโปร์) (ตอนที่ 185)

1.3 อำนาจในการตรวจค้นและยึดทรัพย์ ตามมาตรา 24

(1) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ที่มีตำแหน่งชั้นยศไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยผู้กำกับการ หรือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่อยู่ในบังคับของผู้ช่วยผู้กำกับการ หรือ เจ้าหน้าที่อาวุโสของศุลกากรอาจกระทำดังต่อไปนี้ในเวลาใด ๆ

(a) เข้าไปตรวจค้นสถานที่หรือบริเวณที่ต้องสงสัย โดยไม่ต้องมีหมายค้นหรือค้นสถานที่ใด ๆ หรือบริเวณสงสัย โดยว่าจะพบสิ่งต่อไปนี้

(i) ยาควบคุมพิเศษ สารควบคุม หรือ หรือสิ่งผิดกฎหมายที่สามารถยึดได้ หรือ

(ii) บุคคลที่กระทำหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าได้กระทำความผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ กระทำความผิดตามระเบียบ

(b) ค้นตัวบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้นหรือบริเวณนั้นและ

(c) ยึดและอายัดทรัพย์ที่เป็นยาควบคุมพิเศษ หรือ สารควบคุมที่พบในสถานที่นั้น หรือบริเวณนั้น หรือสิ่งของผิดกฎหมายอื่นใดที่สามารถยึดได้

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้านอำนาจกระทำการของเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ เมื่อพิจารณาแล้วว่ามีความจำเป็น เจ้าหน้าที่อาจทำลายสิ่งกีดขวางโดยทำลายประตูหน้าต่าง เครื่องยึดพื้น ผนัง ห้อง กล่อง ตู้บรรจุสินค้า หรือสิ่งอื่นใดก็ได้

1.4 อำนาจในการจับ ตามมาตรา 25

(1) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน, เจ้าหน้าที่ตำรวจ, เจ้าหน้าที่ศุลกากร หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจพิเศษ หรือสมาชิกของ The vigilante corps ที่อยู่ในบังคับเป็นลายลักษณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับยศไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยผู้กำกับ การ อาจจับหรือค้น โดยไม่มีหมาย ซึ่งบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิด หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือ

(2) ภายใต้อนุมาตรา ๒ บุคคลใดที่ถูกจับ

(a) เนื่องจากมียาควบคุมพิเศษ สารควบคุม หรือสิ่งผิดกฎหมายอันสามารถยึดด้วย จะถูกนำตัวไปที่สำนักงานปราบปรามยาเสพติดกลางของสิงคโปร์ สถานีตำรวจ สำนักงานศุลกากรและอาจถูกค้นตัว

(3) บุคคลที่เป็นผู้หญิงจะไม่ถูกค้นตัว เว้นแต่จะมีการค้นตัวก็แต่โดยผู้หญิงเท่านั้น

(4) เจ้าหน้าที่กระทำการจับกุมตามที่บัญญัติในมาตรานี้ อาจยึดหรืออายัด ยาควบคุมพิเศษ สารควบคุม หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

1.5 อำนาจในการค้นเรือ Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ หรือ รถไฟ รวมถึงบุคคลที่เข้ามาหรือออกจากประเทศสิงคโปร์ ตามมาตร 26

(1) เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ศุลกากรอาจ

(a) สั่งให้หยุดแล้วขึ้นไปเพื่อตรวจค้น เรือ Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ หรือ รถไฟ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่า ภายในยานพาหนะดังกล่าวมียาควบคุมพิเศษ ซึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งสารควบคุม หรือสิ่งผิดกฎหมายที่สามารถยึดได้

(b) ค้นตัวบุคคลใด ๆ ในเรือ Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ หรือ รถไฟ ที่ใช้เพื่อการกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดตามมาตรา ๒๕

(c) ค้นตัวบุคคลใด ๆ ที่เข้ามาในสิงคโปร์หรือ ออกจากประเทศสิงคโปร์

(2) เจ้าหน้าที่อาจยึดและกักกัน

(a) ยาควบคุมพิเศษใด ๆ สารควบคุม และสิ่งผิดกฎหมายที่สามารถยึดได้ อันเป็นผลจากการตรวจค้นตามมาตรา ๒๕ และ

(b) เรือ Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ หรือ รถไฟ ที่ใช้เพื่อการกระทำความผิดหรือเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดตามมาตรา ๒๕

(3) การริบยาควบคุมพิเศษ สารควบคุม และสิ่งผิดกฎหมายที่สามารถยึดได้ตาม มาตรา 27

(1) สิ่งที่ถูกยึดตามพระราชบัญญัตินี้ เจ้าหน้าที่ผู้เข้าตรวจค้นและทำการยึดทรัพย์ นั้นต้องบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรแสดงการยึดต่อเจ้าของทรัพย์นั้น โดยไม่ชักช้า และโดยการ ส่งคำบอกกล่าวนั้นเป็นหนังสือถึงบุคคลนั้นหรือ โดยทางไปรษณีย์ที่บุคคลนั้นมีถิ่นที่อยู่ (ถ้ารู้)

(2) หนังสือบอกกล่าวตามอนุมาตรานี้

(a) ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าว เมื่อมีการยึดทรัพย์ต่อหน้าผู้กระทำความผิด หรือ เจ้าของ หรือ ตัวแทน หรือ ในกรณีที่เรือ หรือ เครื่องบิน เมื่อมีการยึดทรัพย์ต่อหน้าหัวหน้า หรือ กัปตัน เรือ หรือ เครื่องบินแล้วแต่กรณี

(3) คำสั่งในการริบยาควบคุมพิเศษใด ๆ สารควบคุม หรือ สิ่งอื่นใดที่พิสูจน์จน เป็นที่พอใจต่อศาลแล้วว่าได้มีการกระทำความผิดหรือได้ใช้ในการกระทำความผิดแม้จะไม่มีบุคคล ใดพิสูจน์ความผิดนั้นก็ตาม

(4) ถ้าไม่มีการดำเนินการอันที่เกี่ยวข้องกับยาที่ถูกควบคุมพิเศษสารที่ถูกควบคุม หรือสิ่งผิดกฎหมายที่สามารถยึดได้ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ ยาที่ถูกควบคุมพิเศษ สารที่ถูกควบคุม หรือสิ่งผิดกฎหมายที่สามารถยึดได้ ภายใต้พระราชบัญญัตินี้จะถูกลงความเห็นให้มีการยึดไว้ก่อน 1 เดือน เว้นแต่ได้มีการร้องขอในสิ่งเหล่านี้ไปก่อนเกิดการดำเนินการจับกุม โดยอาจจะเป็นกรณีการ สั่งยา

1.6 การริบเรือ Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ ตามมาตรา 28

(1) เมื่อบุคคลใดถูกประกาศว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ศาลอาจสั่งริบ เรือ Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ ซึ่งมีการพิสูจน์ว่าถูกใช้ด้วยวิธีการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิด

(2) เมื่อบุคคลใดถูกประกาศว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ศาลอาจสั่ง (ตามที่พนักงานอัยการร้องขอ) ให้รัฐบาลริบยานพาหนะใด ๆ ซึ่งพิสูจน์ว่าถูกใช้ด้วยวิธีการใด ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

(3) อนุมาตรานี้ไม่ใช้กับเรือใด ๆ หรือ เรือ Hovercraft ที่มีน้ำหนักมากกว่า 200 ตัน หรือ เครื่องบินใด ๆ ที่เป็นของบุคคลซึ่งใช้ให้บริการขนส่งโดยสารเป็นปกติจากประเทศอื่น ไปยัง ประเทศสิงคโปร์ หรือขนส่งโดยสารจากประเทศสิงคโปร์ไปยังประเทศอื่น

(4) จำทำการยึดเรือ Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ ไม่ได้ ถ้าเรือ Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ ดังกล่าวถูกคิดตั้งโดยผู้เป็นเจ้าของ ยกเว้น เรือ

Hovercraft เครื่องบิน ยานพาหนะ ข้างต้น จะอยู่ในความครอบครองของผู้อื่น โดยผิดกฎหมายและปราศจากความยินยอมของเจ้าของ

1.7 สิทธิการจัดการที่ถูกยึด ตามมาตรา 29

(1) สิ่งซึ่งถูกยึดโดยรัฐบาลภายใต้พระราชบัญญัตินี้จะถูกดำเนินการในวิธีการนั้น ๆ ตามที่รัฐมนตรีเห็นว่าเหมาะสม

(2) รัฐมนตรีอาจจะใช้ดุลพินิจได้ หลังจากกระบวนการดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัตินี้สิ้นสุดลง การรับพิจารณา และการดำเนินการต่อคำร้องต่าง ๆ สำหรับ หรือเกี่ยวกับทุกสิ่งที่ได้ถูกยึดโดยรัฐบาล

1.8 อุปสรรคในการตรวจสอบหรือตรวจค้น ตามมาตรา 30 (1) บุคคลที่กระทำความผิดตามกฎหมาย

(a) ขัดขวางเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐอื่น ๆ ในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ภายใต้พระราชบัญญัตินี้

(b) ไม่ยินยอมกระทำตามคำร้องขอที่ขอด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐอื่น ๆ ในการดำเนินการตามหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

(c) โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ละเลยการให้ข้อมูลในความครอบครอง โดยอาจจะถูกร้องขอโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ศุลกากร โดยอาจจะถูกร้องขอโดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากร หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐอื่น

(d) การจัดหาข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งเขารู้ และเขามีเหตุผลซึ่งเชื่อว่านั้นคือสิ่งที่ไม่ถูกต้องสำหรับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐอื่น ๆ

2. มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามยาเสพติดของประเทศสหรัฐอเมริกา
หน่วยงานหลักในการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดของแต่ละประเทศ มักจะเป็นหน่วยงาน สระ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะสำหรับสหรัฐอเมริกานั้นมี หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเฉพาะ เรียกว่า สำนักงานปราบปรามยาเสพติด (Drug enforcement administration) หรือ DEA ก่อตั้งโดยกระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of justice) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 1973 มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทั่วประเทศ ถือเป็นหน่วยงานกลางของ รัฐบาลกลางเทียบเท่าหน่วยตำรวจสอบสวนกลางของสหรัฐอเมริกา หรือ FBI (Federal bureau of investigation) ที่ผ่านมาสหรัฐอเมริกาเผชิญกับปัญหาการใช้ยาเสพติดอันเป็นปัญหาในทุกระดับชั้น ของสังคมอเมริกา และเพื่อที่จะต่อสู้กับปัญหายาเสพติดที่มีอยู่อย่าง

มากมายนี้รัฐบาลกลางโดยสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นความสำคัญในด้านการชี้หรือระบุแหล่งที่มาและการจำหน่ายยาเสพติดมากกว่าการจับกุมผู้ใช้ยาเสพติด ด้วยเหตุนี้ในช่วงแรกเริ่มนั้น DEA ได้ปฏิบัติงานในเรื่องเกี่ยวกับการจับกุมการค้ายาเสพติด ในแหล่งตั้งต้นของยาเสพติดในต่างประเทศ ปฏิบัติการทำลายค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมายภายในประเทศ และให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งในระดับมลรัฐและระดับท้องถิ่นในการป้องกันมิให้ยาเสพติดเข้ามาครอบงำชุมชน เพื่อให้ช่วยให้บรรลุผลสำเร็จตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ DEA จึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนายุทธศาสตร์ในด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในระดับรัฐบาลกลาง โดยผ่านทางโครงการแผนการ การประเมิน และการข่าว นอกจากนี้ DEA ยังมีหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนอย่างเต็มที่และปฏิบัติการหรือดำเนินการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันกับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายของรัฐบาลต่างประเทศภายใต้ นโยบายที่เป็นคำแนะนำจากคณะรัฐมนตรีในการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ และในการปฏิบัติตามหน้าที่นั้น DEA จะให้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกมาเป็นอย่างดีปฏิบัติหน้าที่ประจำในเมืองใหญ่ ๆ ทั่วประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งใน 54 สำนักงานใน 31 ประเทศทั่วโลก เป้าหมายของเจ้าหน้าที่ DEA คือการเข้าถึงแหล่งยาเสพติดขนาดใหญ่และการยึดยาเสพติดก่อนที่ยาเสพติดจะไปถึงมีผู้ใช้ยาเสพติด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้ เจ้าหน้าที่ DEA จะต้องปฏิบัติการหรือดำเนินการร่วมกันระหว่างเทคนิคการบังคับ ใช้กฎหมายที่มีการก้าวหน้ามากขึ้นกับการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความทันสมัย

หน่วยงาน DEA ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องกฎข้อบังคับของกฎหมายในเรื่องการผลิตยาเสพติดและสารควบคุมภายใต้กฎหมายควบคุมยาเสพติด (Controlled Substance Act of 1970) ซึ่งภายใต้กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ DEA กำหนดจำนวนของการนำเข้า การส่งออก และการผลิตยาเสพติดต่าง ๆ ที่มีการควบคุม แพทย์ เภสัชกร และบุคคลอื่น ผู้ควบคุม จำยา หรือผสมยาหรือแพทย์ที่ให้ใบสั่งยาที่เป็นยาเสพติด ควบคุมจะอยู่ภายใต้การตรวจสอบ โดยผู้แทนของ DEA ซึ่งการควบคุมเหล่านี้ก็เพื่อให้แน่ใจว่ายาเสพติดที่ถูกกฎหมายนั้นมีอยู่อย่างเพียงพอสำหรับแพทย์และการวิจัย และในขณะเดียวกันก็เป็นการป้องกันมิให้ยาเสพติดเหล่านี้ไปสู่กระบวนการการค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมาย

2.1 ภารกิจของสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) คือ

การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับยาควบคุมพิเศษและกฎเกณฑ์ของสหรัฐอเมริกา และนำไปใช้กับระบบความยุติธรรมทางอาญาและทางแพ่งของสหรัฐอเมริกาหรือใช้กับศาลที่มีเขตอำนาจตามกฎหมาย รวมทั้งองค์กรต่าง ๆ และสมาชิกขององค์กรที่เกี่ยวข้องในการเจริญเติบโต การผลิต หรือการจำหน่ายควบคุมพิเศษที่ปรากฏในกฎหมายหรือถูกกำหนดไว้ใน

กฎหมายไว้ เกี่ยวกับการค้าสิ่งผิดกฎหมายในสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ยังมีภารกิจในการแนะนำและสนับสนุนโครงการที่ไม่ต้องมีการบังคับตามกฎหมายด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความสามารถในการจัดหาควบคุมพิเศษที่ขายทั้งในตลาดในประเทศและตลาดระหว่างประเทศ

การปฏิบัติภารกิจนี้ให้สำเร็จลุล่วงเป็นหน้าที่ของสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) ซึ่งเป็นตัวแทนที่รับผิดชอบเพื่อบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับยาควบคุมพิเศษและกฎเกณฑ์ของสหรัฐอเมริกา ความรับผิดชอบโดยตรงของ DEA ยังรวมถึง

- 1) การสืบสวนสอบสวนและการเตรียมการดำเนินคดีผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาควบคุมพิเศษในระดับระหว่างรัฐหรือระหว่างประเทศ
- 2) การสืบสวนสอบสวนและการเตรียมการดำเนินคดีอาญาพวกค้ายาที่กระทำความผิดอย่างร้ายแรงในชุมชน รวมทั้งการคุกคามประชาชนด้วยการข่มขู่
- 3) การจัดการแผนการข่าวกรองด้านยาเสพติดแห่งชาติโดยการสร้างความร่วมมือกับมลรัฐ รัฐ ท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างชาติในการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ และเผยแพร่ยุทธศาสตร์ ข้อมูลข่าวกรองด้านยาเสพติดที่มีการดำเนินการปราบปรามอย่างจริงจัง
- 4) การยึดและการริบทรัพย์ที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือทรัพย์ที่พอจะตรวจสอบได้ว่ามาจากการค้ายาเสพติด หรือทรัพย์ที่มีไว้ใช้เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด
- 5) การบังคับตามพระราชบัญญัติว่าด้วยยาควบคุมพิเศษ ทั้งในด้านการผลิต การจำหน่ายแจก ยาควบคุมพิเศษที่ถูกควบคุมการผลิตตามกฎหมาย
- 6) การประสานงานและความร่วมมือระหว่างมลรัฐ รัฐ และเจ้าหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายในระดับท้องถิ่น เพื่อให้มีความพยายามร่วมกันในการบังคับใช้กฎหมายและยกระดับความร่วมมือกันให้มากขึ้นโดยการส่งเสริมศักยภาพสืบสวนสอบสวนในระดับระหว่างรัฐและระดับระหว่างประเทศ นอกเหนือไปจากแหล่งข้อมูลและอำนาจศาลที่ถูกจำกัดในระดับมลรัฐหรือระดับท้องถิ่น และกฎหมายที่อาจครอบคลุมไม่ถึง
- 7) การประสานงานและความร่วมมือระหว่างมลรัฐ รัฐ และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นรวมทั้งรัฐบาลต่างประเทศและการฝึกเจ้าหน้าที่ต่างชาติด้วย ในโครงการที่ถูกออกแบบมาเพื่อลดการจัดหายาเสพติดในตลาดของสหรัฐอเมริกา โดยใช้วิธีการที่ไม่ต้องบังคับตามกฎหมาย ยกตัวอย่างเช่น การกำจัดพืชเสพติด การปลูกพืชทดแทน เป็นต้น
- 8) ภายใต้นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศและเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกา สำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) ต้องรับผิดชอบในโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายปราบปรามยาเสพติดในต่างประเทศ

9) การติดต่อประสานงานกับองค์กรการสหประชาชาติ องค์กรตำรวจสากล และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ

สำนักงาน DEA จัดแบ่งการปฏิบัติงานออกเป็นพื้นที่รับผิดชอบ (Region) เพื่อให้สอดคล้องกับเส้นทางเข้าออกและบริเวณที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยมีผู้อำนวยการ (Director) เป็นผู้รับผิดชอบ หากในพื้นที่ใดมีพื้นที่ที่กว้างขวาง ก็จะแบ่งออกเป็นพื้นที่ย่อย (Special Agent-in-Charge) เป็นผู้รับผิดชอบ ในกรณีที่จะมีปัญหาพาดพิงไปถึงผู้นำทางการเมือง นักการเมือง ข้าราชการของประเทศต่าง ๆ DEA ต้องเสนอความเห็นไปยังกระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาผ่านเอกอัครราชทูตประจำกระทรวงฝ่ายกิจการยาเสพติด เพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาช่วยดำเนินการทางการทูต เพราะการปราบปรามยาเสพติดนั้นจะเกี่ยวข้องกับการเมืองระหว่างประเทศด้วย

2.2 แนวทางการปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน DEA

แนวทางการปราบปรามยาเสพติดของสำนักงาน DEA มีดังนี้

1) เมื่อมีการจับกุมเกี่ยวกับคดียาเสพติด ไม่ว่าจะ เป็นหน่วยงานใดก็ตามจะต้องแจ้งให้สำนักงาน DEA ทราบโดยด่วน

2) หน่วยงานที่จับกุมได้จะเป็นผู้ดำเนินคดีต่อไปนี้ได้ หรือจะให้สำนักงาน DEA ดำเนินคดีแทนก็ได้ โดยมอบเรื่องทั้งหมดให้สำนักงาน DEA ที่ตั้งขึ้นในเขตที่มีการจับกุม

3) สำนักงาน DEA จะมีอัยการซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคดียาเสพติดทำการว่าความในคดียาเสพติดโดยเฉพาะ

4) ในกรณีที่บัทลงโทษในคดียาเสพติดตามกฎหมายของมลรัฐสูงกว่าบทลงโทษตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง อาจส่งผู้ต้องหาไปที่ศาลรัฐแทนที่จะส่งไปที่ศาลของรัฐบาลกลาง

5) จัดตั้งหน่วยข่าวผสม (Unified intelligence command) ซึ่งประกอบด้วยสำนักงาน DEA ในเขตพื้นที่ เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่สรรพากร เจ้าหน้าที่กรมการบินพลเรือน เจ้าหน้าที่ตรวจยามชายฝั่ง และอาจรวมถึงเจ้าหน้าที่สรรพสามิต เจ้าหน้าที่ปราบปรามการลักลอบค้าอาวุธ และเจ้าหน้าที่ทหารทำการรวบรวมข่าวสารการเคลื่อนไหวของพ่อค้ายาเสพติด ยาเสพติดในพื้นที่แต่ละแห่ง ซึ่งมักจะทำการเป็นรูปของการดำเนินงานเป็นขบวนการในลักษณะองค์กรอาชญากรรม (Organized crime)

6) จัดตั้งหน่วยปราบปรามผสม (Task force) ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำเมือง เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำมลรัฐ เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำเขตและเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดประจำพื้นที่ การจัดหน่วยปราบปรามผสมดังกล่าวจะแบ่งกำลังออกเป็นชุด

ปราบปรามย่อย แบ่งเขตรับผิดชอบคนในพื้นที่ทั้งหมด สำหรับในการบังคับบัญชานั้น อาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ DEA หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำเมือง หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำมลรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ศุลกากร เป็นหัวหน้าชุดปราบปรามผสม โดยจัดตั้งสำนักงานขึ้นที่สำนักงาน DEA ประจำเขต การจัดตั้งชุดปราบปรามผสมนั้น มีความมุ่งหมายที่จะระดมกำลังเครื่องมือเครื่องใช้และขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยมาปฏิบัติงานร่วมกัน เป็นการลดการทำงานซ้ำซ้อน แต่เนื่องจากการจัดตั้ง หน่วยปราบปรามผสมจะต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากหน่วยงานที่มาร่วมด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน ในบางพื้นที่ความร่วมมือดังกล่าวยังไม่ดีพอ จึงยังจัดตั้งไม่ได้ หรือบางพื้นที่จัดตั้งไปแล้วเกิดความขัดแย้งหรือขาดความร่วมมืออย่างจริงจังทำให้ต้องยกเลิกการปฏิบัติการดังกล่าวไปหลายแห่ง ฉะนั้น ความสำเร็จของหน่วยงานปราบปรามผสม จึงขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาของแต่ละหน่วยที่จะให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

ระบบความยุติธรรมทางอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นระบบกล่าวหา (Adversarial system) โดยมีพนักงานอัยการของรับเป็นโจทก์ และทนายความเป็นผู้แก้ต่างให้จำเลย อย่างไรก็ตาม วิธีการที่ผู้ต้องหาต้องถูกดำเนินคดียังมีความซับซ้อนและไม่สอดคล้องกับรูปแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า “ผู้พิพากษา-ลูกขุน-การฟ้องร้องและการต่อสู้คดี” (Judge-jury-prosecution and defense) โดยข้อเท็จจริงแล้ว คดีส่วนมากเสร็จสิ้นก่อนขั้นตอนการพิจารณาในชั้นศาล

อย่างไรก็ตาม ตามบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (Amendment) ฉบับที่ 10 การจัดการองค์กรและการงบประมาณของระบบความยุติธรรมทางอาญาเป็นความรับผิดชอบของแต่ละมลรัฐ ความรับผิดชอบดังกล่าวรวมถึง การตรากฎหมายอาญาและการกำหนดวิธีการลงโทษ การจัดตั้งองค์กรตำรวจ ราชทัณฑ์ ระบบการต่อสู้คดีสาธารณะ (Public defense system) และการเลือกตั้งและแต่งตั้งพนักงานอัยการ ทั้งนี้ในบรรดามลรัฐทั้งหมด 50 มลรัฐ ไม่มีมลรัฐใดมีระบบความยุติธรรมทางอาญาที่เหมือนกันเลย

ระบบความยุติธรรมทางอาญาของรัฐบาลกลางครอบคลุมถึงเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ กฎหมายระหว่างประเทศ กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รัฐบาลกลางมีตำรวจของตนเอง เช่น สำนักงานตำรวจสอบสวนกลาง (Federal bureau of investigation-FBI) และเรือนจำสำหรับผู้ต้องโทษในคดีเหล่านั้น โดยทั่วไปรัฐบาลกลางจะไม่สอดแทรกเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับระบบความยุติธรรมทางอาญาของแต่ละมลรัฐ เว้นแต่ในเรื่องที่เกี่ยวกับเกี่ยวกับสถานการณ์ภายในที่รุนแรงเท่านั้น

องค์กรของรัฐบาลกลางมีหลายหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการความสงบเรียบร้อยและสอบสวนคดี เช่น สำนักงานตำรวจสอบสวนกลาง (FBI) สำนักงานตรวจสอบภาษีอากร (Bureau of internal revenue) เฉพาะกรณีเกี่ยวกับสำนักงานปราบปรามยาเสพติด สำนักงานตรวจ

คนเข้าเมืองและสัญชาติบุคคล (Immigration and nationalization service) สำนักงานบังคับคดี (US marshal service) สำนักศุลกากร (U.S. Customs service) สำนักงานสุรา ยาสูบ และอาวุธปืน (Bureau of alcohol, Tobacco and firearms) หน่วยสืบราชการลับ (United States secret service) สำนักงานตรวจสอบการขนส่งทางไปรษณีย์ (Postal inspection service) สำนักงานสรรพากร (Internal revenue service) หน่วยสวนสาธารณะแห่งชาติ (National park service) องค์การอาหารและยา (Food and drug administration) หน่วยรักษาชายฝั่ง (U.S. Coast guard) และตำรวจประจำรัฐสภา (Capital police) โดยบางกรณีอำนาจของตำรวจอาจซ้ำซ้อนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการสืบสวนสอบสวน เพราะคดีหนึ่งตำรวจท้องถิ่น อาจเป็นผู้เริ่มต้นสอบสวน แต่ต่อมามีตำรวจจากหน่วยงานอื่น เช่น ตำรวจของมลรัฐ หรือสำนักงานตำรวจสอบสวนกลางเข้ามาทำการสอบสวน

เจ้าหน้าที่ของสำนักงานปราบปรามยาเสพติดของสหรัฐอเมริกา (DEA) มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวนและเตรียมการสำหรับการดำเนินการสอบสวนและการฟ้องร้องตามกฎหมายในกรณีผู้กระทำความผิดทางกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในรายชื่อที่สำคัญ ทั้งในระดับระหว่างมลรัฐและระดับระหว่างประเทศ ดังนี้ (Code of federal regulations) บรรพที่ 28 การบริหารงานยุติธรรม (Title 28- Judicial administration)

(a)เป็นผู้บริหารสำนักงานปราบปรามยาเสพติด (DEA) มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เปิดเผยข้อมูลที่ได้รับโดย DEA และรายงานการสืบสวนสอบสวนของ DEA แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลกลาง เจ้าหน้าที่ของมลรัฐ และเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสารควบคุม (ยาเสพติด)

(2) เปิดเผยข้อมูลที่ได้รับโดย DEA และรายงานการสืบสวนสอบสวนของ DEA แก่อัยการของรัฐบาลกลาง อัยการมลรัฐ และอัยการท้องถิ่น และคณะกรรมการควบคุมสารเสพติดของมลรัฐ ที่มีหน้าที่ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดก่อนจะดำเนินคดีในชั้นศาลและคณะกรรมการควบคุมสารเสพติด

(3) ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ DEA ให้คำให้การตามหมายเรียกที่ออกโดยอัยการของรัฐบาลกลาง, อัยการมลรัฐ และอัยการท้องถิ่นในคดีความผิดอาญาที่เกี่ยวกับสารควบคุม(ยาเสพติด)

จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ DEA ในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น มีกฎหมายบัญญัติรับรองอำนาจหน้าที่ไว้อย่างกว้างขวางเพื่อให้เป็นมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยให้อิสระในการปฏิบัติงาน ในกรณีผู้กระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดในรายชื่อที่สำคัญ ทั้งในระดับระหว่างมลรัฐและระดับระหว่างประเทศ และมีหน้าที่ในการสืบสวนและเตรียมการสำหรับการ

ดำเนินการสอบสวนและการฟ้องร้องตามกฎหมายในกรณีของอาชญากรและกลุ่มอาชญากรที่กระทำความคิดเกี่ยวกับยาเสพติด เนื่องจากความคิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นคดีที่มีความร้ายแรงส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นวงกว้าง จึงต้องใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพสูงมากกว่ามาตรการทางกฎหมายโดยทั่ว ๆ ไป

มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของประเทศไทย

1. อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

อำนาจของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2550, หน้า...) เพื่อดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนจะเป็นอำนาจที่นำไปสู่การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามมาตรา 14 ของเลขาธิการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ปัญหา อุปสรรค ปริมาณการปฏิบัติงานและผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน เพื่อให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายงานดังกล่าวพร้อมข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามมาตรา 14 วรรคท้ายต่อไป

อำนาจของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(2) มีดังนี้

(1) เข้าไปในเคหสถาน หรือสถานที่เพื่อตรวจค้นเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยตามควร ว่ามีบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหลบซ่อนอยู่ หรือมีทรัพย์สินซึ่งมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาโดยการกระทำความผิด หรือได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดหรือซึ่งอาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ประกอบกับมีเหตุอันควรเชื่อว่าการเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ บุคคลนั้นจะหลบหนีไป หรือทรัพย์สินนั้นจะถูกโยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนสภาพไปจากเดิม

(2) ค้นบุคคล หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยตามสมควรว่ามียาเสพติดซุกซ่อนอยู่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

(3) จับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(4) ยึดหรืออายัดยาเสพติดที่มีไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ได้ใช้ หรือจะใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือที่อาจใช้เป็นพยานหลักฐานได้

(5) ค้นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(6) สวบสวนผู้ต้องหาในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

(7) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งบัญชีเอกสาร หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือประกอบการพิจารณา หลักเกณฑ์การกำหนดอำนาจของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

อำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1) - (7) ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนของ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ให้เป็นไปตามที่เลขานุการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกำหนด ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยจะ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1) ข้าราชการตำรวจ ซึ่งมียศตั้งแต่รองผู้บังคับการขึ้นไป ให้มีอำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(2) ส่วนข้าราชการตำรวจอื่น ให้มีอำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(6)

2) ข้าราชการทหาร ให้มีอำนาจตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (1)-(6)

3) ข้าราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งมีหน้าที่ในการสืบสวนและปราบปรามยาเสพติดให้มี

อำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(6) เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าจำเป็นและเลขานุการ เห็นว่ามีเหตุอันเหมาะสม ก็ให้มีอำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (7)

4) ข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด ให้มีอำนาจ ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(7)

5) ข้าราชการในสังกัดกรมการปกครอง ได้แก่ ปลัดจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้ากิ่งอำเภอ และปลัดอำเภอ มีอำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(6)

6) ข้าราชการในสังกัดส่วนราชการอื่น ๆ เช่น กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ให้มีอำนาจตามมาตรา (1)-(6)

7) กรณีตามข้อ 1 หรือ ข้อ 6 เมื่อผู้บังคับบัญชาเห็นสมควรและแสดงเหตุผลอาจขอให้ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (7) ด้วยก็ได้ ทั้งนี้อยู่ในดุลยพินิจของเลขานุการ เมื่อเห็นว่า บุคคลผู้นั้นมีความเหมาะสมและจำเป็นจะต้องใช้อำนาจตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 14 วรรคหนึ่ง (1)-(7) แห่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ที่กล่าวในข้างต้นแล้ว เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ยังมีอำนาจอื่น ๆ ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กล่าวคือ

1) ในกรณีที่เป็นและมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเสพยาเสพติดใน

เลหสถาน สถานใดๆ หรือยานพาหนะ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) มีอำนาจตรวจ หรือทดสอบ หรือสั่งให้รับการตรวจ หรือทดสอบว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลนั้นมีสารเสพติดอยู่ในร่างกายหรือไม่

(มาตรา 14 ทวิ)

2) การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สามารถขอให้บุคคลใดช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ได้ โดยให้ถือว่าบุคคลนั้นมีอำนาจช่วยการปฏิบัติงานของ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้ (มาตรา 14 ตริ)

3) เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) มีอำนาจในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร กรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเอกสาร หรือข้อมูลข่าวสารอื่นใด ซึ่งส่งทางไปรษณีย์ โทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยี สารสนเทศ ถูกใช้

หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ (มาตรา 14 จัตวา)

4) เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) มีอำนาจในการตรวจตราสถานประกอบการเกี่ยวกับมาตรการบุคคลและสถานที่ รวมทั้งการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามมาตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จากนั้นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดำเนินการจัดทำรายงานการตรวจตราดังกล่าวเสนอคณะอนุกรรมการกลั่นกรองการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นก่อนที่จะนำเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดพิจารณาว่าควรมีคำสั่งปิดชั่วคราวหรือสั่งพักใช้ใบอนุญาตประกอบการของสถานประกอบการในกรณีที่พบว่ามี การกระทำ

1.1 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (มาตรา 13 ตริ)

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด ตามมาตรา 14 แห่ง

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2 519 ให้ถือว่าเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งได้รับมอบหมายให้มีอำนาจตามมาตรา 14 (3) คือ อำนาจในการจับกุมบุคคลใด ๆ ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ทั่วราชอาณาจักร และให้มีอำนาจควบคุมผู้ถูกจับตามมาตรา 14 (3) ไว้เพื่อทำการสอบสวน ได้เป็นเวลาไม่เกินสามวัน (มาตรา 15) เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าว หรือก่อนนั้น ตามที่จะเห็นสมควร ให้ส่งตัวผู้ถูกจับไปยังพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อดำเนินการต่อไปทั้งนี้โดยมิให้ถือว่าการควบคุมผู้ถูกจับดังกล่าวเป็นการควบคุมของพนักงานสอบสวนตามประมวล

1.2 กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ซึ่งสังกัดหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมกองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมการปกครอง สำนักงานปลัด กระทรวงมหาดไทย สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้การใช้อำนาจของ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ตามมาตรา 14 มาตรา 14 ทวิ มาตรา 14 ตรี มาตรา 14 จัตวา และมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม พ.ศ.2 519 ในเรื่อง การค้น การจับกุม การควบคุมตัว การยึดหรืออายัด และการสอบสวน เป็นต้น มีแนวทางปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จึงได้ออกระเบียบ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) พ.ศ.2 545 หมวด 2 ข้อ 13 ถึงข้อ 24 กำหนดหลักเกณฑ์ให้เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ปฏิบัติ เมื่อมีการปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจตามที่กฎหมายกำหนดไว้

1.3 การรายงานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) พ.ศ.2545 กำหนดให้เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) เมื่อมีการใช้อำนาจตามมาตรา 13 ตรี มาตรา 14 (1)-(7) มาตรา 14 ทวิ มาตรา 14 ตรี มาตรา 14 จัตวา หรือ มาตรา 15 ให้รายงานการดำเนินงานปราบปรามยาเสพติด ต่อเลขาธิการ ทราบภายใน 15 วัน นับแต่วัน ดำเนินการเสร็จตามแบบการรายงานการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดไว้ใน หมวด 2 แห่งระเบียบ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการออกบัตรประจำตัวและ รายงานการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) พ.ศ.2 546 เพื่อประโยชน์ของคณะกรรมการ ในการกำกับดูแลและติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามระเบียบ ของ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ทั่วประเทศ และเป็นข้อมูลในการ กำหนดนโยบายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ตลอดจนนำไปสู่การจัดทำรายงานผลการปฏิบัติตาม มาตรา 14 เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อรายงาน ผลการปฏิบัติงานประจำปีเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรค ปริมาณการปฏิบัติงานและผลสำเร็จ ของการปฏิบัติงานโดยละเอียด เพื่อให้คณะรัฐมนตรี เสนอรายงานดังกล่าวพร้อมข้อสังเกตของ

คณะรัฐมนตรีต่อ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตาม มาตรา 14 วรรคท้าย ต่อไปดังนั้น นอกจากเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว การรายงานการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ก็นับเป็นภารกิจหนึ่งที่สำคัญที่ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ทุกคนจะต้องดำเนินการ เพื่อให้การใช้อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ตั้งไว้

1.4 การกำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงาน

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดว่าด้วยการแต่งตั้ง การปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) พ.ศ.2545 หมวด 3 ข้อ 25 ถึงข้อ 27 เรื่องการกำกับดูแลได้กำหนดให้รายงานต่อเลขาธิการทราบ ดังนี้

1) การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในสถานประกอบการ (มาตรา 13 ตรี พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519)

2) การใช้อำนาจ (มาตรา 14 (1)-(7) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519)

3) การตรวจหรือทดสอบบุคคลเพื่อหาสารเสพติดในร่างกาย (มาตรา 14 ทวิ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519)

4) การขอให้บุคคลใดช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน (มาตรา 14 ตรี พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519)

5) การขออนุมัติให้เจ้าพนักงาน ได้มาซึ่งข้อมูลข่าวสาร (มาตรา 14 จัตวา พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519)

6) การควบคุมตัวผู้ถูกจับ (มาตรา 14 (3) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519) ไว้ทำการสอบสวน (มาตรา 15 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519) จะต้องรายงานให้ เลขาธิการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทราบภายใน 15 วัน ตามที่กำหนดไว้ในหมวด 2 เพื่อประโยชน์ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในการกำกับดูแลและติดตามประเมินผลการปฏิบัติการตามระเบียบนี้ในกรณีผู้มีหน้าที่กำกับดูแล บังคับบัญชาการปราบปรามยาเสพติดให้รายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน ในสังกัดให้เลขาธิการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทราบ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ตามแบบที่ เลขาธิการกำหนดในกรณีที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ค้ายาเสพติด หรือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ ให้ส่งข้อมูลข่าวสารดังกล่าวให้เลขาธิการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทราบตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

ในกรณีที่ได้รับการร้องขอจาก เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ต่างสังกัด หรือผู้ที่เลขาธิการ มอบหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ให้ รายงานผลการปฏิบัติตามคำร้องขอดังกล่าวให้เลขาธิการทราบโดยเร็วในกรณีที่ เจ้าพนักงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) หรือผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยา เสพติด (ป.ป.ส.) ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด ให้ เจ้า พนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด (ป.ป.ส.) ผู้นั้นรายงานข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งคดีให้เลขาธิการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด ทราบโดยเร็ว เมื่อเลขาธิการได้รับรายงานให้พิจารณาดำเนินการตามระเบียบ ของทางราชการ แต่ถ้าไม่มีระเบียนดังกล่าวให้พิจารณาดำเนินการควรแก่กรณีเมื่อเลขาธิการ ได้รับ รายงานการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) และการที่เจ้า พนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) หรือผู้ช่วยเหลือ เจ้าพนักงานป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยดังกล่าวแล้ว ให้เลขาธิการรายงานให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด, 2551)

1.5 ลักษณะสำคัญของการเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมาย ในการดำเนินงานป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติดของประเทศ โดยใช้อำนาจหน้าที่ภายใต้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2 519 ที่บัญญัติไว้ เจ้าพนักงานป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จึงนับเป็นส่วนสำคัญต่อผลสำเร็จในการปราบปรามผู้กระทำความ ผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นอย่างมาก ดังนั้นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จึงมีลักษณะสำคัญ 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านอำนาจ

เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) มีอำนาจในการบังคับตาม มาตรการต่าง ๆ เพื่อดำเนินการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พอ พิจารณาได้ 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรก เจ้าพนักงานมีอำนาจตามกฎหมายเช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ คือ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น มีอำนาจจับกุมบุคคลที่กระทำความ ผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ค้นบุคคลหรือยานพาหนะ ค้นเคหสถานหรือสถานที่ใด ๆ สอบสวน ผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สอบถามหรือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ หรือส่งบัญชี เอกสารหรือวัตถุ แจ้งข้อหา ควบคุมผู้ถูกจับและยึดยาเสพติดของกลาง

ลักษณะที่สอง เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) มีอำนาจตามกฎหมายพิเศษ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519

2) ด้านความคุ้มครอง

กรณี เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ใช้อำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายย่อมได้รับความคุ้มครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีบุคคลใดกระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะต้องรับผิดทางอาญา เช่น ความผิดฐานดูหมิ่นเจ้าพนักงาน ความผิดฐานแจ้งความเท็จ ความผิดฐานต่อผู้ขัดขวางเจ้าพนักงาน ความผิดฐานข่มขืนใจเจ้าพนักงาน เป็นต้น และสำนักงาน ป.ป.ส. จะให้ความช่วยเหลือในกรณีที่ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

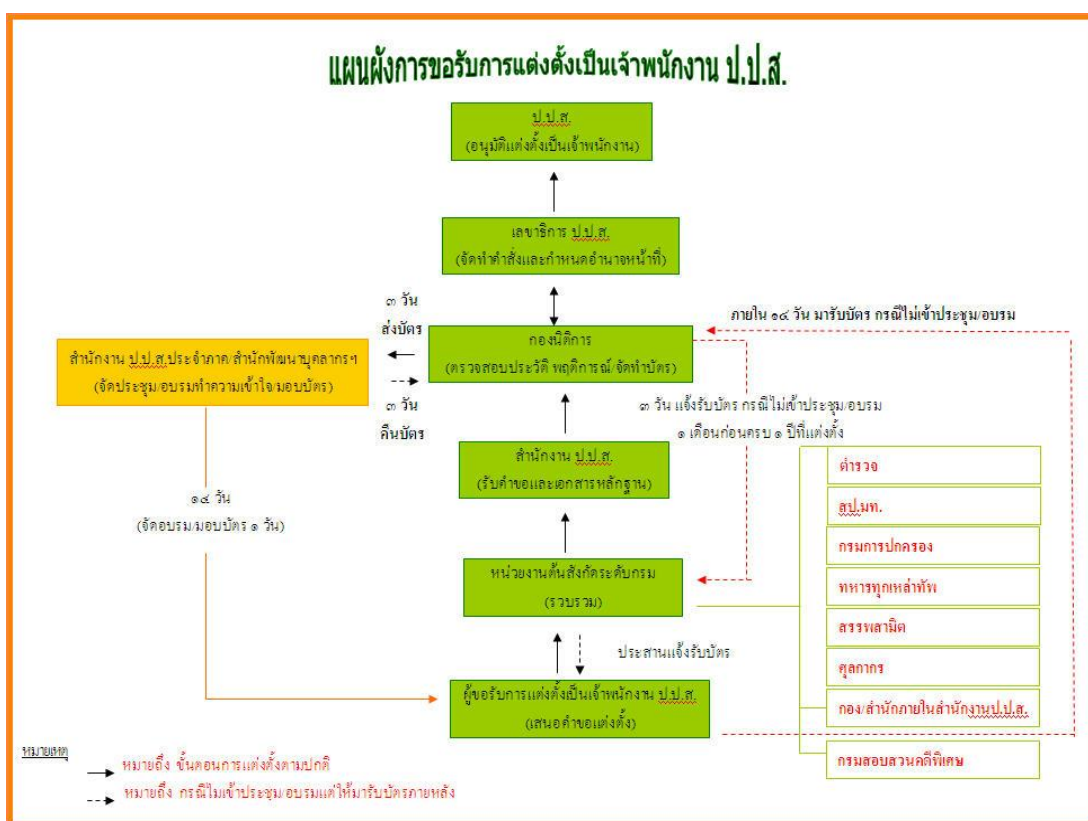
3) ด้านส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) บางคนอาจเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหรือหน้าที่หลัก ซึ่งต้องปฏิบัติในการบังคับใช้กฎหมายในลักษณะพิเศษบางลักษณะอยู่แล้ว เช่น เป็นพนักงานตำรวจ พนักงานฝ่ายปกครอง เป็นข้าราชการพลเรือน เช่น เจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่สรรพสามิต หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร การได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะช่วยให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือ การปฏิบัติภารกิจหลักอาจมีข้อจำกัดทั้งในด้านพื้นที่ ด้านการใช้อำนาจตามกฎหมายหรือระเบียบภายใน การได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกโดยลดอุปสรรคและข้อจำกัดบางประการได้ ทำให้การปฏิบัติภารกิจหลักมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น การปฏิบัติหน้าที่ของทหารบริเวณชายแดน หรือในเขตน่านน้ำ การปฏิบัติหน้าที่ของศุลกากรในบริเวณด่านศุลกากรต่าง ๆ เป็นต้น

หน่วยงานที่มี เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ในสังกัด และผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็น เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ย่อมเกิดความสำนึกในเรื่องของปัญหาเสพติด โดยถือเป็นภารกิจและหน้าที่สำคัญเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด นอกจากนี้ เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะได้รับการอบรม ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการใช้อำนาจตามกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด การสืบสวนจับกุม การรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

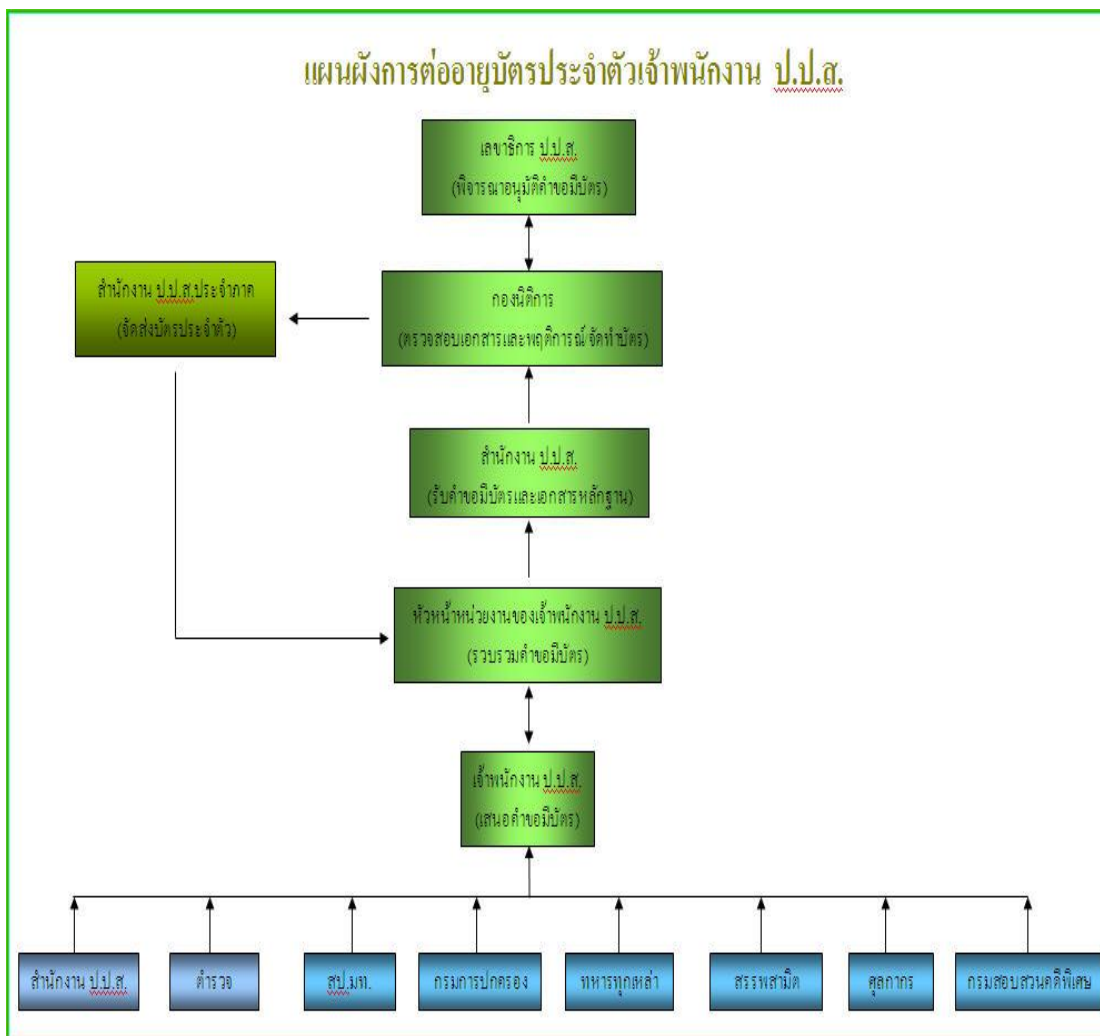
4) ด้านประสานความร่วมมือระหว่างเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) นสั้งักัดหน่วยงานหน่วยงานที่มี เจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) จะเกิดความร่วมมือประสานการปฏิบัติเพื่อป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประสานข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประสานการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น

1.6 ขั้นตอนการแต่งตั้งเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการแต่งตั้งเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

1.7 ขั้นตอนการต่ออายุบัตรประจำตัวเจ้าพนักงาน ป.ป.ส.

ภาพที่ 2 แผนผังขั้นตอนการต่ออายุบัตรประจำตัวเจ้าพนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทย

ในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด รัฐบาลไทยได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ “พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด” โดยในวันที่ 31 พ.ค. 2001 ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 228/2544 (2001) เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติด ซึ่งประกอบด้วยแนวทางปฏิบัติ 9 ประเภทคือ

1. การระดมพลังแผ่นดินในการป้องกันยาเสพติด โดยการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับโทษของยาเสพติด โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งกำลังสำคัญของชาติในอนาคต
2. การควบคุมสารเสพติดและสารตั้งต้น โดยควบคุมการลักลอบนำเข้า ตลอดจนการผลิตยาเสพติดทั้งในและนอกประเทศ
3. การบำบัดและฟื้นฟู เพื่อให้ผู้ที่ติดยาเสพติดเหล่านั้นสามารถกลับมาดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข โดยการบำบัดและฟื้นฟูดังกล่าวมีหลายประเภท ได้แก่ การถอนพิษ การให้คำปรึกษา การจัดตั้งศูนย์บำบัด เป็นต้น
4. ด้านข่าวกรอง โดยมีแลกเปลี่ยนข้อมูล ตลอดจนการจัดการและการจัดทำแผนปฏิบัติ เพื่อรองรับกฎหมายเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด โดยมุ่งเน้นการสกัดกั้นการนำเข้าและส่งออก ยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย เครื่องมือการลักลอบค้ายาเสพติด ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
5. การปราบปรามยาเสพติด โดยเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติยึดทรัพย์ พระราชบัญญัติการฟอกเงิน เป็นต้น
6. การบริหารและการประสานความร่วมมือ สร้างบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด โดยการจัดตั้งหน่วยสนับสนุนเพื่อให้แผนปฏิบัติการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมาย
7. การปรับปรุงระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติด
8. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศไทยจะร่วมกับประชาคมโลกและองค์การระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภายใต้เหตุผลพื้นฐานที่ว่า ไม่มีประเทศใดที่สามารถจัดการกับปัญหา ยาเสพติดได้โดยลำพัง
9. การวิจัย การพัฒนาและการประเมินผล เนื่องจากการวิจัย การติดตามผลการดำเนินการ ตลอดจนการประเมินผลมีส่วนสำคัญต่อการแผนปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดในอนาคต จึงจำเป็นต้องมีการจัดตั้งระบบและเครือข่ายนักวิชาการและนักวิจัยจากสถาบันการศึกษา

ต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมา นอกจากนี้ แผนปฏิบัติการดังกล่าวยังได้ถูกบรรจุอยู่ภายใต้กรอบของแผนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2002-2006) อย่างไรก็ตาม ในเดือนมกราคม 2546 นายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตรได้ลงนามในคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 29/2546 (2003) ในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ซึ่งคำสั่งดังกล่าวได้นำไปสู่การจัดตั้งศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ หรือ ศตส. (National command centre for combating drugs-NCCD) โดยมีรองนายกรัฐมนตรี พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นประธาน และมี เลขานุการ ป.ป.ส. เป็นเลขานุการ ทั้งนี้แผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติดได้แบ่งออกเป็น 3 ระยะคือ

ระยะที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 ก.พ. 2546 -30 เม.ย. 2546

ระยะที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 พ.ค. 2546 -31 ก.ค. 2546

ระยะที่ 3 ระหว่างวันที่ 1 ส.ค. 2546 -2 ธ.ค. 2546

ส่วนแนวทางการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดนั้น แบ่งออกเป็น 4 แนวทางใหญ่ ๆ คือ

1. แนวทางการป้องกันการ (Preventive approach) โดยการให้การศึกษาและความรู้ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกเกี่ยวกับโทษและภัยของยาเสพติด ภายใต้การระดมความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน
2. แนวทางการบำบัดและการฟื้นฟู (Treatment and rehabilitation approach) โดยมองผู้ติดยาเสพติดเป็นเสมือนผู้ป่วยที่ต้องเข้ารับการรักษา นอกจากนี้ ยังจัดให้มีการฝึกอบรมวิชาชีพแก่ผู้ผ่านการบำบัดให้มีทักษะและฝีมือเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป
3. แนวทางการปราบปรามยาเสพติด (Narcotics law enforcement approach) โดยเร่งการปราบปรามผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การลักลอบ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ซึ่งบุคคลหรือเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะถูกสอบสวนและดำเนินคดีตามกฎหมายทุกฉบับที่เกี่ยวข้อง
4. ความร่วมมือระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งแนวทางการร่วมมือที่สำคัญ ก็คือ แนวทางการพัฒนาทางเลือก (Alternative development หรือ A/D) ซึ่งเป็นแนวทางการลดอุปทานยาเสพติดที่ยั่งยืนและรอบด้าน โดยเฉพาะพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำบริเวณชายแดนประเทศลาวและพม่า

การดำเนินการด้านกฎหมาย

1. การกำหนดกรอบและลักษณะของความผิดตามกฎหมายไทยที่สำคัญบางฉบับ การกำหนดกรอบและลักษณะของความผิดตามกฎหมายของไทยนั้น ผู้เขียนจะขอ ยกตัวอย่างกฎหมายที่มีสาระสำคัญเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพเช่นเดียวกับพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเทียบเคียงและใช้วิเคราะห์ ประกอบกับการพิจารณากำหนดกรอบและลักษณะของความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติดต่อไป

1.1 การกำหนดกรอบและลักษณะของความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534

กฎหมายฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามนายทุนหรือ ตัวการสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งมาตรการตามกฎหมาย เดิมที่มีอยู่ไม่สามารถ นำตัวมาลงโทษได้ เพราะติดขัดในเรื่องการหาพยานหลักฐานที่จะเชื่อมโยงไปถึงตัวบุคคลเหล่านั้น ในฐานะผู้กระทำความผิดตามข้อหาที่มีอยู่ตามกฎหมายเดิม และกฎหมายได้กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อ นำมาใช้ประโยชน์ในการปราบปราม ยาเสพติด 3 ประการ คือ

1) ข้อหา “สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด”

2) มาตรการริบทรัพย์สิน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

(2.1) การริบทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติด

(2.2) การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

3) มาตรการขยายเขตอำนาจศาล โดยรายละเอียดของมาตรการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ กล่าวไว้แล้วในข้อ 4.4

การกำหนดกรอบและลักษณะของความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าว กฎหมายมุ่ง หมายที่จะใช้มาตรการตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นกับบุคคลหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการ กระทำความผิดยาเสพติด โดยการกำหนดกรอบของความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้ในนิยามตาม มาตรา 3 ดังนี้

“ยาเสพติด” หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ และยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรี กำหนดในกฎกระทรวง

“กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ” หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

“ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ” หมายความว่า เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว ซื้อหรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น โดยไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

การที่กฎหมายได้กำหนดกรอบและลักษณะของความผิดไว้ชัดเจนแล้ว เป็นผลให้การใช้มาตรการตามกฎหมายดังกล่าวต้องเป็นไปที่ระมัดระวังในกรอบดังต่อไปนี้

1) ข้อหา “สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ” การที่บุคคลใดจะมีความผิดและต้องรับโทษในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การสมคบกันนั้นจะต้องกระทำโดยตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามนิยามในมาตรา 3 ได้แก่ การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายาม กระทำความผิดดังกล่าวด้วยเท่านั้น

2) มาตรการริบทรัพย์สิน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) การริบทรัพย์สินของกลาง ในคดียาเสพติดตามมาตรา 30 ได้แก่ บรรดาเครื่องมือ เครื่องใช้ ยานพาหนะ เครื่องจักรกล หรือทรัพย์สินอื่นใดที่ใช้ในการกระทำความผิดหรือใช้อุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว ตามความหมายในนิยามมาตรา 3 เท่านั้น โดยให้ริบเสียทั้งสิ้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ก็ตาม

(2) การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดและให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว ตามความหมายในนิยามมาตรา 3 เช่นเดียวกัน และให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว

ซื้อหรือกระทำ ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงินหรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นโอนไปเป็นของบุคคลอื่นหรือปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

1. ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติด

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดนิยาม คำว่า ความผิดมูลฐานที่เกี่ยวกับยาเสพติดไว้ดังนี้

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

ความผิดมูลฐาน หมายความว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามนิยามดังกล่าว สามารถที่จะแยกกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งเป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้ดังนี้

1.1 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

ยาเสพติดให้โทษ คือ สารเคมีหรือวัตถุนิตใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพไปเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลาและสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกับให้รวมตลอดถึงพิษหรือส่วนของพิษที่เป็น หรือผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยตัวยามียาเสพติดให้โทษผสมอยู่ (มาตรา 4)

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 7 ได้กำหนดยาเสพติดให้โทษ ไว้ 5 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน

ประเภทที่ 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟิน โคคาอิน ผีนยา (ผีนยา หมายถึง ผีนดิบ ผีนสุก หรือมูลผีน)

ประเภทที่ 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นต้นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย

ประเภทที่ 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 เช่น อาเซติแอนไฮโดรค อาเซติลคลอไรด์

ประเภทที่ 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 4 เช่น

กัญชา พืชกระท่อม

นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขยังมีอำนาจออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขเพื่อระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ โดยระบุให้ยาเสพติดให้โทษที่ระบุชื่อในบัญชีท้ายประกาศเป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 และประเภท 5 ทั้งนี้ ตามความร้ายแรงของโทษที่เกิดจากยาเสพติด นั้น

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ที่สำคัญ ได้แก่ ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก เสพ หรือมีไว้ในครอบครอง ซึ่งยาเสพติด ประเภท 1 (มาตรา 15) ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ ประเภท 2 (มาตรา 16) ความผิดที่เกี่ยวกับการจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 (มาตรา 17) ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท 3 (มาตรา 20) ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออกหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 4 หรือในประเภทที่ 5 (มาตรา 26) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 5 (มาตรา 57)

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ได้กำหนดโทษสำหรับความผิดบางลักษณะไว้ ดังนี้

ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก เสพ หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด ประเภท 1 (มาตรา 15) ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิตและปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย หรือส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษ ประเภท 2 มาตรา (16) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท ความผิดที่เกี่ยวกับการจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด ให้โทษในประเภท 2 (มาตรา 17) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้า ปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ ประเภท 3 (มาตรา 20) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 4 หรือในประเภทที่ 5 (มาตรา 26) ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

โดยในส่วนของความผิดเกี่ยวกับสารเสพติดให้โทษนั้น มาตรา 91 ได้กำหนดไว้ ดังนี้ คือ ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษประเภท 1 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57 หรือ ยาเสพติดให้โทษในประเภท 2 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 58 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นถึงหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ใดเสพยาเสพติดให้โทษในประเภท 5 อันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 57 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท หรือทั้งจำ

ทั้งปรับตัวยาสเสพติดให้โทษซึ่งเป็นวัตถุแห่งการกระทำความผิดดังกล่าวมานั้นเป็นพืชกระท่อมผู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน

1.2 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ.2534

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามนายทุนหรือตัวการสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบค้ายาเสพติด ซึ่งมาตรการตามกฎหมายเดิม ที่มีอยู่ไม่สามารถนำตัวมาลงโทษได้เพราะติดขัดในเรื่องการหาพยานหลักฐานที่จะเชื่อมโยงไปถึงตัวบุคคลเหล่านั้นในฐานะผู้กระทำความผิดตามข้อหาที่มีอยู่ตามกฎหมายเดิมกฎหมายฉบับนี้ใช้กับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ระบุไว้เท่านั้น คือ

1.2.1 ใช้กับข้อหาผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือครอบครองเพื่อจำหน่าย รวมถึงการ สมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือหรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าว (มาตรา 3)

1.2.2 ต้องเป็นกรณียาเสพติดที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง คือ เฮโรอีน มอร์ฟีน ฟีน โคคาอีน อาเซติกแอนไฮโดรด์ อาเซติกคลอไรด์ เอทิลดีไดอะเซเตต กัญชา วัตถุออกฤทธิ์ กลุ่มแอมเฟตารามีน แอลเอสดี และอีเฟดรีน

กฎหมายฉบับนี้กำหนดมาตรการพิเศษเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการปราบปราม 3
ประการ

1) ข้อหา “สมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด”

กำหนดให้บุคคลที่สมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในเรื่องการผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายและครอบครองเพื่อจำหน่ายมีความผิดฐานสมคบกันกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (มาตรา 8)

2) มาตรการริบทรัพย์สิน แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การริบทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติดมาตรา 30 ทรัพย์สินที่ริบตามมาตรา 30 นี้ เป็นทรัพย์สินที่เอื้ออำนวยในการกระทำความผิดเท่านั้น คือ

ทรัพย์สินที่ใช้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น เครื่องอัดไฮโดรลิก ซึ่งใช้ในการอัดไฮโดรลิกหรือกัญชาก่อน เพื่อความสะดวกต่อการขนส่งหรือจำหน่าย กระทะ กะละมัง ที่ใช้ในการเคี้ยวฝิ่นในการผลิตเฮโรอีน รถยนต์ที่ใช้ในการขนส่งลำเลียง ยาเสพติด ซ้ำไม้แก็สติกที่ใช้บรรจุชุกซ่อนเฮโรอีน เพื่อนำส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ

ก. ทรัพย์สินที่ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดกับยาเสพติด หมายถึง เป็นทรัพย์สินที่มีส่วนประกอบช่วยในการกระทำความสำเร็จโดยสะดวกยิ่งขึ้น แต่มิใช่

ทรัพย์สินที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ความสำเร็จคือ แม้ไม่มีทรัพย์สินที่เป็นอุปกรณ์นี้การกระทำ ความคิดอาจสำเร็จได้แต่อาจไม่สะดวก ซึ่งได้รถยนต์ที่ใช้เป็นยานพาหนะในการติดต่อซื้อขายยา เสพติด เป็นต้น

ข. ทรัพย์สินที่มีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด ได้แก่ ถุงพลาสติกสก๊อต เทปที่เตรียมไว้ในการบรรจุหีบห่อยาเสพติด ไม้ซึ่งเตรียมไว้เพื่อต่อเป็นลังบรรจุชุกซ่อนยาเสพติด เป็นต้น

การริบทรัพย์สินของกลางตามมาตรา 30 นี้ กำหนดให้ริบทรัพย์สินทั้งสิ้นแม้ จำเลยในคดีนั้นไม่ถูกลงโทษตามคำพิพากษาก็ตาม แต่การที่ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินได้ก็ต้องพิจารณา พยานหลักฐานของโจทก์และเจ้าของทรัพย์สินตามกระบวนการดังนี้

ก. โจทก์มีหน้าที่นำสืบให้ปรากฏ ฎหลักฐานฟังได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็น ทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อกระทำความผิด หรือได้ใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ข. เจ้าของทรัพย์สินจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ตนไม่มีโอกาสทราบคือ ไม่มีเหตุ สมควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด และจะมีการนำทรัพย์สินของตนไปใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ในการ กระทำความผิดหรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิดแล้วแต่กรณี

ค. ถ้าเจ้าของทรัพย์สินพิสูจน์ไม่ได้ หรือไม่มีผู้ใดร้องขอเข้ามาในคดีก็ให้ ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้นได้ หลังจากพ้นกำหนด 30 วัน นับแต่วันแรกของการประกาศใน หนังสือพิมพ์ซึ่งในการนี้กฎหมายตัดสิทธิเจ้าของทรัพย์สิน โดยจะอ้างว่ามีได้มีส่วนรู้เห็นในการ กระทำความผิดและร้องขอคืนทรัพย์สินภายใน 1 ปี นับแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุดตามประมวล กฎหมายอาญา 36 ไม่ได้

2.2 การริบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายถึง เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและให้รวมถึงเงินหรือ ทรัพย์สินที่ได้มาโดยการใช้เงินหรือทรัพย์สินดังกล่าวซื้อหรือกระทำ ไม่ว่าจะด้วยประการใด ๆ ให้เงิน หรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิมไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และตามหลักฐานทาง ทะเบียนว่าเป็นบุคคลอื่นก็ตาม

2.3 มาตรการขยายเขตอำนาจศาล

ตามปกติศาลไทยจะมีอำนาจลงโทษผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดใน ประเทศไทยเท่านั้น แต่กฎหมายนี้ได้กำหนดข้อยกเว้นไว้ว่า แม้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด นอกประเทศไทย ศาลไทยก็สามารถลงโทษได้ หากเข้าเงื่อนไขใด เงื่อนไขหนึ่งดังต่อไปนี้ (1)

ผู้กระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย หรือ (2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ (3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

2. กฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดของไทยในปัจจุบัน

ปัจจุบันสถานการณ์ปัญหาเสพติดได้คุกคามและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ โดยแพร่กระจายไปถึงระดับหมู่บ้าน ชุมชน โรงเรียน และวัดซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน นักศึกษาและเยาวชนซึ่งถือเป็นพลังและอนาคตที่สำคัญของประเทศ มาตรการทางกฎหมายเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยเฉพาะกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 นั้นในปี พ.ศ. 2545 (พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545) ได้มีการแก้ไขบทบัญญัติบางส่วนให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดและสอดคล้องกับหลักการที่ต้องการแยกผู้กระทำความผิดรายย่อย เช่น ผู้เสพ ผู้ครอบครอง ผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือผู้จำหน่ายรายย่อย ออกจากผู้กระทำความผิดรายใหญ่ เช่น ผู้ผลิต ผู้นำเข้า ผู้ส่งออก หรือผู้จำหน่ายรายใหญ่ เพื่อตัดวงจรการค้ายาเสพติด และถือว่าผู้เสพคดีเป็นผู้ป่วยซึ่งควรจะได้รับ การฟื้นฟูสมรรถภาพ เป็นต้น

2.1 มาตรการเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ในการริบทรัพย์สิน

การริบทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แม้จะถือได้ว่าเป็นมาตรการพิเศษในการริบทรัพย์สินแต่เนื่องจากการดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นการกำจัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550) จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบและระมัดระวัง เพื่อมิให้เป็นการล่วงละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ควบคู่ไปกับการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้มีปัญหาในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นได้ง่าย

สำหรับปัญหาในการริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น เนื่องจากมีบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการริบทรัพย์สินเป็นการเฉพาะหลายฝ่าย จึงอาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

1) พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งและมอบหมายให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือดำเนินการอื่น ๆ โดยจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับสามหรือเทียบเท่าหรือชั้นสัญญาบัตรขึ้นไป หรือเป็นพนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ซึ่งเทียบได้

ไม่ต่ำกว่าข้าราชการตั้งแต่ระดับสามหรือชั้นสัญญาบัตรที่มีความรู้ ความสามารถและมีความสุจริต ยุติธรรม (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วย มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ข้อ 3.)

อำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ได้รับมอบหมายดำเนินการตรวจสอบ ทรัพย์สิน มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1) รวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ทราบถึงทรัพย์สินที่ได้มาหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากข้อมูลข่าวสารหรือหลักฐานที่ได้รับการรายงานการจับกุม หรือจากรายงานที่ได้รับจากการสืบสวนในทางอื่น

2) ตรวจสอบทรัพย์สินให้ปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นเป็นผู้ใด ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น ได้มาโดยวิธีใด เมื่อใด มีหลักฐานการได้มาอย่างไร และมีราคาประมาณเท่าใด

3) จัดทำรายละเอียดแสดงรายการทรัพย์สินที่ตรวจสอบรวมถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้จากการตรวจสอบลงไว้ในสารบบคดี

นอกจากนั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ยังมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่ง ข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การรวบรวมข้อมูลเอกสาร และ พยานหลักฐานในการตรวจสอบหาทรัพย์สินของผู้ที่ถูกตรวจสอบทรัพย์สิน เช่น การขอความร่วมมือจากเจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเพื่อขอให้ดำเนินการตรวจสอบ เป็นต้น

การดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการที่ คณะกรรมการแต่งตั้ง และจะต้องรายงานผลการดำเนินการพร้อมด้วยสารบบคดี บันทึกรายละเอียด เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ตรวจสอบได้ต่อเลขาธิการ เพื่อเลขาธิการ ฯ จะได้นำเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อ พิจารณาดำเนินการต่อไป กรณีที่คณะกรรมการหรือเลขาธิการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใด แล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการยึดทรัพย์สิน และประเมินราคาทรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้

2.2 คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน โดยที่ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการ ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ในหมวดที่ว่าด้วยคณะกรรมการ ตรวจสอบทรัพย์สิน ได้บัญญัติให้คณะกรรมการอาจมอบหมายให้อนุกรรมการ ดำเนินการ ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือดำเนินการยึดหรือ อายัดทรัพย์สินแล้วรายงานให้ทราบก็ได้ ซึ่งในปัจจุบันนี้มีคณะอนุกรรมการอยู่ 4 คณะคือ

- 1) คณะอนุกรรมการประจำคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน
- 2) คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินภาคเหนือ

3) คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4) คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินภาคใต้

การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ มีขอบเขตจำกัดเฉพาะตามภารกิจอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบตามที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมอบหมายเท่านั้น จึงอาจทำให้การปฏิบัติงานขาดความคล่องตัวเท่าที่ควร

2.3 คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจัดตั้งขึ้นเพื่อตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2 534 มาตรา 15 การที่จำเป็นจะต้องมี “คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน” เนื่องจากในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในชั้นพนักงานอัยการและชั้นศาลจำเป็นต้องทราบข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ เช่น พยานหลักฐานเกี่ยวกับการได้มาจ่ายไป ซึ่งทรัพย์สิน เพื่อให้การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบและเป็นธรรม จึงให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในรูปคณะกรรมการเป็นผู้มีอำนาจสั่งการให้เจ้าของทรัพย์สินเปิดเผย หรือยึดหลักฐานทางการเงิน ธนาคารจะอ้างเหตุผลเกี่ยวกับความลับของธนาคารไม่ได้ จะเห็นได้ว่ากรรมการล้วนแต่เป็นผู้อยู่ในตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบทรัพย์สินทั้งสิ้น จึงทำให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพ (วัฒนา ชื่นบุญ, 2547)

ในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงสองในสามของกรรมการที่มาประชุม (พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2 534 มาตรา 17) เหตุที่กำหนดองค์ประชุมและคะแนนเสียงของคณะกรรมการในการวินิจฉัยชี้ขาดไว้ค่อนข้างสูง เพื่อให้การรับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2 534 มาตรา 27 ซึ่งเป็นมาตรการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา ค.ศ. 1988 มีมาตรฐานใกล้เคียงกับมาตรฐานสากลในการต่อต้านการค้ายาเสพติด (United nation)

คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีอำนาจหน้าที่ดังนี้ (พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 มาตรา 16)

1) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2 534 ซึ่งก็คือนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงในเรื่องต่าง ๆ เช่น การขออนุมัติจับกุมหรือแจ้งข้อหาแก่ผู้กระทำความผิด (กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2 535)) ซึ่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 ได้ขยายฐานความผิดให้ครอบคลุมถึงการสนับสนุนช่วยเหลือ

ผู้กระทำความผิด จัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ ที่ประชุม ที่พำนัก รับเงิน หรือ ทรัพย์สิน จากผู้กระทำความผิด ตามมาตรา 14 การตรวจสอบทรัพย์สินและการประกาศเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจ อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินยื่นคำร้อง พร้อมทั้งเอกสารหลักฐานต่อคณะกรรมการเพื่อขอรับ ทรัพย์สินคืน (กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2535)) ตามมาตรา 19, 21 การยื่นคำร้องของพ่อค้าคนกลาง ยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราว (กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2535)) ตามมาตรา 22 การยึดทรัพย์สิน และการประเมินราคาทรัพย์สินที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือเลขานุการมีคำสั่งให้ยึด หรืออายัดไว้ (กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ.2535)) ตามมาตรา 23 และการขอรับทรัพย์สินคืน และ การคืนทรัพย์สิน (กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ.2535)) ตามมาตรา 33)

2) ยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะทำการ ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และวินิจฉัยว่าทรัพย์สิน ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่ และยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าวแล้วส่งเรื่องให้ พนักงานอัยการพิจารณาดำเนินการริบทรัพย์สินต่อไป

3) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา (ระเบียบคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สิน ว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ.2535) การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดหรือ นำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ หรือระเบียบว่าด้วยกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

4) ตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่ง คณะกรรมการอาจดำเนินการเองหรือมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการก็ได้

5) พิจารณาวินิจฉัยว่าทรัพย์สินใดของผู้ต้องหาหรือผู้อื่นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่อง กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่

จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในหลักการนั้นคณะกรรมการตรวจสอบ ทรัพย์สินมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการตรวจสอบ ยึด อายัด ทรัพย์สินซึ่งเป็นกระบวนการ ขั้นต้นที่จะนำไปสู่การริบทรัพย์สินในคดียาเสพติดให้ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยา เสพติด ดังนั้น การใช้อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการจะต้องดำเนินการด้วยความละเอียดรอบคอบ และถูกต้อง ไม่กระทบต่อสุจริตชนควบคู่ไปกับการปราบปรามยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 พนักงานอัยการ

ในการดำเนินการริบทรัพย์สินมีขั้นตอนที่สำคัญอีกขั้นตอนหนึ่งคือ การดำเนินงาน ของพนักงานอัยการ ซึ่งมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ดังนี้

1) ตรวจพิจารณาสำนวนการสอบสวนเมื่อพนักงานอัยการ ได้รับสำนวนการ สอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการจะตรวจและพิจารณาหลักฐานในสำนวนการ

สอบสวน เมื่อเห็นว่าพยานหลักฐานพอที่จะฟ้องผู้ต้องหาและขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินให้ตกเป็นของกองทุนได้ พนักงานอัยการก็จะมีความเห็นสั่งฟ้อง และยื่นฟ้องผู้ต้องหาเป็นจำเลยต่อศาล แล้วยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินที่ริบจะต้องเข้าหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วแต่ถ้าพนักงานอัยการพิจารณาเห็นว่า พยานหลักฐานไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาที่จะสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาในความผิดหลัก ซึ่งในกรณีนี้จะไม่มีการยื่นคำร้องขอให้ริบทรัพย์สินแต่อย่างใด

2) ยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้น ที่พิจารณาคดีก่อนศาลชั้นต้น มีคำพิพากษา โดยจะยื่นคำร้องพร้อมกับคำฟ้องหรือจะยื่นคำร้องภายหลังจากยื่นคำฟ้องก็ได้ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการจะยื่นคำร้องในภายหลังจากที่ศาลชั้นต้นรับคำฟ้องและได้หมายเลขคดีดำแล้ว จากนั้นจึงระบุหมายเลขคดีแดงในคำร้องแล้วนำคำร้องไปยื่นศาล ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการดำเนินการต่อไป คำร้องขอให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นี้ พนักงานอัยการจะต้องบรรยายให้ครบหลักเกณฑ์ตามที่กล่าวมาข้างต้น

1) ดำเนินการประกาศในหนังสือพิมพ์รายวันแล้วแถลงให้ศาลทราบ ในทางปฏิบัติเมื่อศาลสั่งรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นแล้ว ศาลก็จะสั่งให้มีการประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นสองวันติดต่อกัน เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก่อนคดีถึงที่สุด

2) การนำสืบพยาน เมื่อศาลสั่งให้มีการไต่สวนพนักงานอัยการต้องยื่นบัญชีพยานและนำพยานเข้าสืบให้ได้ความว่าทรัพย์สินที่ขอริบเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 27 หรือ มาตรา 30 แล้วแต่กรณี ตามที่ระบุในคำร้องและจำเลยได้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามคำฟ้องทั้งได้มีการประกาศให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทราบแล้ว ส่วนผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินและยื่นคำร้องขอเข้ามาในคดีก็ต้องนำสืบให้ได้ว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงในทรัพย์สินดังกล่าว และตนไม่มีโอกาสทราบหรือไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดและจะมีการนำทรัพย์สินไปใช้ในการกระทำความผิด หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผลในการกระทำความผิด หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดก่อนที่ศาลถึงจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ริบทรัพย์สิน ซึ่งขั้นตอนนี้ในทางปฏิบัติยังขาดความชัดเจน